

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 552
van **JOS DE MEYER**
datum: 19 juni 2018

aan **JOKE SCHAUVLIEGE**
VLAAMS MINISTER VAN OMGEVING, NATUUR EN LANDBOUW

Agrarisch natuurbeheer - Bescherming kievitpopulatie

Amper een op de tien kievitnesten is succesvol, blijkt uit een rapport dat Natuurpunt Studie opgesteld heeft in opdracht van de provincie Vlaams-Brabant. Daarmee is deze zeer typische vogel van onze weiland- en akkergebieden de meest bedreigde landbouwvogel geworden, zowel op de Europese als op de Vlaamse rode lijst.

In de eerste Belgische vogelatlas was sprake van een sterke toename: 1300-1500 paar in 1956, minimum 4000 paar in 1968 naar 20.000 tegen de jaren 80. Die plotse vooruitgang wordt verklaard doordat de kievit naast de weilanden in riviervalleien in toenemende mate koos voor het broeden op akkerland. Sinds de eeuwwisseling is de populatie nu echter al gehalveerd, en jaar na jaar vermindert het aantal kieviten doordat veel nesten verloren gaan.

Uit het onderzoek blijkt dat de nesten van het eerste broedsel meestal worden omgeploegd, en dat de meeste nesten van een tweede poging dan worden gevonden op kale percelen met pas gezaaide late gewassen.

Zoals blijkt uit het succes van de kievitpopulatie in de vorige eeuw, is samengaan van kievit en landbouw zeker niet onmogelijk.

1. Het rapport van Natuurpunt beperkt zich tot de situatie in Vlaanderen.
Hoe evolueert de populatie van de kievit in de ons omringende landen, meer specifiek in Nederland? Is daar ook sprake van dezelfde snelle achteruitgang?
2. Vroeger plaatsten in Nederland vrijwilligers merktekens aan nesten, zodat ze niet gemaaid werden in het grasland of zodat tractoren de nesten konden ontwijken. Men gaat er vanuit dat dat schade aan nesten voorkwam.
Is het zinvol of wenselijk om in Vlaanderen een campagne te voeren in verband met nestelen van weidevogels en samenwerking tussen landbouw en natuur hierin?
3. Kieviten kiezen voor het eerste broedsel vaak voor specifieke (meestal vochtige) plaatsen. Daar zou dan een concentratie kunnen optreden, en mogelijk ontzien van de nesten en aanpassen van de landbewerking zou kunnen leiden tot opbrengstverlies.
Wordt het mogelijke opbrengstverlies door het niet storen van weidevogels gezien als wildschade? Is in compensaties voorzien?

4. Welke vergoeding is er voor de landbouwers die verliezen zouden leiden door maatregelen ter bescherming van de nesten?
5. Het rapport stelt een aantal vuistregels voorop om de kievitpopulatie te ondersteunen.

Welke algemene maatregelen lijken de minister zinvol en realiseerbaar om de populatie van de kievit in Vlaanderen te helpen?

ANTWOORD

op vraag nr. 552 van 19 juni 2018

van **JOS DE MEYER**

1. In Nederland wordt een gelijkaardige trend vastgesteld met een forse afname sinds 1990. Ook de Europese trend, die wordt berekend op basis van telgegevens uit 23 verschillende lidstaten, vertoont een gelijkaardig verloop.
2. Vrijwilligers inroepen om nesten te beschermen kan inderdaad zorgen voor een hoger nestsucces en bovendien werkt het sensibiliserend. In het verleden werden ook in Vlaanderen al acties ondernomen, maar deze acties waren vaak lokaal en te kleinschalig om de Vlaamse negatieve trend te keren.
3. Het mogelijke opbrengstverlies door het niet storen van op landbouwpercelen broedende vogels kan niet onder wildschade worden begrepen. Met wildschade wordt de schade bedoeld, die rechtstreeks door beschermde soorten of jachtwild wordt veroorzaakt.
4. Het Agentschap voor Natuur en Bos heeft voor een beperkt aantal sterk bedreigde soorten in het landbouwgebied een subsidieregeling uitgewerkt om verliezen als gevolg van nestbescherming te vergoeden. Het betreft bruine kiekendief, grauwe kiekendief, velduil, grauwe gors en kwartelkoning. Voor deze soorten variëren de compensaties naargelang de beschermingsmaatregelen die worden genomen: de oppervlakte die niet gemaaid of geoogst wordt, wordt vermenigvuldigd met de gemiddelde referentieopbrengst (in euro per hectare per jaar) van de betreffende teelt voor het voorafgaande jaar in de betreffende landbouwstreek, zoals jaarlijks bepaald door het departement Landbouw en Visserij van de Vlaamse overheid. Landbouwers kunnen ook op vrijwillige basis beheerovereenkomsten ten behoeve van weidevogels afsluiten bij de Vlaamse Landmaatschappij. Dat kan bij weidevogels gaan om een latere maaidatum van het grasland, een latere inscharringsdatum voor het vee, een verlaagde veebezetting,... Door deze maatregelen wordt het risico op het verstoren van nesten door landbouwactiviteiten vermeden. De landbouwer ontvangt hiervoor een vergoeding a rato van de verminderde teeltopbrengst en bijkomende beheerinspanning. Beheerovereenkomsten voor weidevogels kunnen alleen gesloten worden in daartoe aangeduide beheergebieden voor soortenbescherming. Voor akkervogels bestaat geen beheerovereenkomst die specifiek gericht is op het vermijden van verstoring van nesten door landbouwkundige bewerkingen in akkerteelten.
5. Elk van de vier voorgestelde maatregelen ('vuistregels') heeft zijn waarde en ze zijn alle nodig om een gezonde populatie van kievit op te bouwen. Het hangt van de specifieke lokale terreinsituatie af welke maatregelen men waar het best inzet. Door een combinatie van vuistregels 1, 3 en 4 in te zetten in voor kievit aantrekkelijke gebieden wordt een volledige broedcyclus op deze percelen zelf beschermd maar wordt ook een vluchtstrook voor jongen uit de omgeving gerealiseerd.